

Усна эдл-ахун тосхлтиг цаглань күүцэхмн

Коммунистическ партъ болн Советск правительств газрт ус оруулгъна болн газрин услврин торт ик гидг оньган тавджана. Партин болн правительствин санан-седварар советск улсин кучллгъар шин голмуд, нуурмуд кегдэд, газрусна йирин баадл хуврдж йовна.

Мана Хальмг таньгъчд кесг сай арслнь мөнъгнэ Оля-Каспийск канал болн Шорвин кецин газрт ус оруулгъна болн услврин агъу-ик кōдлмш кегджана. Таньгъчд 1957 джилив усна эдл-ахун кōдлмшин зура 121 процент күүцэгдсн. Эн кōдлмшт гарсн гарунь 8 сай 962 минъгън арслнь мөнъгн болв. Кедж күүцэсн кōдлмшиг илэр авад халахлэ, ним болв: мал туулгъна государственн хаалгъар бургъу цокдж 28 худг, шатта 56 худг малтгддж, эдлврт өггдв.

Хар газрин малин бээрнд колхозмудин болн совхозмудин чидлэр бургъу цокдж 5 худг, шатта 43 худг малтгдв. 12 боодг тосхгддж, эдлврт өггдв. Дакад мал туулгъна хаалгъар, даргддж одсн 9 худг ясгддж кегдв. Ус гүүлгългънэ Черноземельск тосхлтд бургъу цокгдв, тер худгас суткдан 650 кубическ метр усн деврдж гарна. Уснь амтэхк. Нег километр газрт труба тавгдв.

Оля-Каспийск каналин тосхлтд, Оля гидг селанэ дөр газр хагъруулгъна кōдлмш кегдв. Хойр километр каналин утуршарт 91,3 кубическ метр шавр хайгдв.

1958 джил усна эдл-ахун тосхлтин кōдлмш ниднин жилинас улм ик. Эн джилд Оля-Каспийск каналин тосхлтд 11 сай арслнь мөнъг халагдсн баанэ. Эн мөнъгэр ним кōдлмш кегдх зөвтэ: ус гүүлгдг труба тавгдсн гол-канал, ус хадгьлдг гол нур кегдхмн. Эн гол-канал, Оля гидг селанэ дөр-ас авн эклэд Лиманск района дөрвн нуурар дамждад, утдан 18 километр малтгдхмн. Эн дөрвн нур болн гол-канал—

3180 гектар усна агъута, ус токтдг нур болхмн. Ус хадгьллгъна нуурт 24,5 сай кубическ метр усн зогсхмн.

Йирин баадг сала-сартгар Кок тенъгсур ус эс орулхин эрkd, 13 боодг боогдхмн. Утдан 9,6 километр Михайловский канал, Михайловскл күүрэд, ус хадгьллгъна нур болхмн. Усн токтдг Михайловск нуурас ус гүүлгдг станцар магистралън каналур усн орулгдхмн. Магистралън канал, Каспийск болн Леничевский каналмуд болдж хувагдна. Утдан 38,6 километр Каспийск каналин тосхлт эн джилд тōгсхмн.

Эн джил Черноземельск района газрин агъуд ус гүүлгдж оруулгъна тосхлт бас тōгсэгдхмн. Утдан 47 километр газрт труба тавгдх зөвтэ. Тосхлтин болн монтажи кōдлмшин цуг уннь 4,5 сай арслнь болхмн.

Хальмг таньгъчин совхозмудар бургъудгдсн 19 худг, шатта 160 худг болн 21 боодг кегдхмн. Эднэ цуг гарунь 8 сай арслнь болхмн. Дакад республикин бюджетэр халагдсн мөнъгэр Хар газрин бээрнур мал туулгъна Ар бийин хаалгъин ут-туршарт шатта 40 худг, бургъудгдсн 20 худг малтгдхмн, 10 боодг боогдхмн, тер тоод 6 боодгнь—Буратинск голн сала-сартгар боогдхмн.

Адг, Манджикн, Цагъан-Усн гидг баарн газрмудин эргид шатта 20 худг, бургъудгдсн 10 худг малтгдхмн. Колхозмудин мөнъгэр шатта 70 худг, бургъудгдсн 20 худг болн 10 боодг тосхлгън зурагъар темдгдгдсн баанэ.

Усна эдл-ахун объектс тосхгдх ормснь халагдэд темдгдгдсн баанэ. Ода тосхлтин организацсла бооцан кегджана. Таньгъчин усна эдл-ахун тосхлтин кōдлмшчир, инженерн-техническ коллэчир 1958 джилин зурагъан цагтнь күүцэхин тōлэ цуг чидлэн, медрлэн нōшго.

Е. П. ЖЕМЧУЕВ.

Хальмг таньгъчин усна эдл-ахун управленэ ах инженер.